

OBSERVAȚII PRIVIND STADIUL CERCETĂRII BRONZULUI TIMPURIU ÎN DOBROGEA

Mihai IRIMIA

Cercetările arheologice sistematice, ca și descoperirile întâmplătoare au relevat existența unui material relativ bogat privind mai ales eneoliticul final și perioada de tranziție spre epoca bronzului în Dobrogea. Aceasta a permis înțelegerea mai corectă a proceselor istorice care au avut loc în arealul geografic amintit, oferind, totodată, posibilitatea sincronizării evoluțiilor culturilor care ilustrează aceste etape din Dobrogea și din sud-estul României în ansamblu, cu cele din regiunile învecinate. Este vorba în primul rând de culturile Cernavodă I, care aparține atât sfârșitului eneoliticului, cât și debutului perioadei de tranziție, Cernavodă III, care reprezintă începutul și o bună parte a perioadei de tranziție și Cernavodă II, care marchează, cu aproximație, sfârșitul perioadei de tranziție, contribuind substanțial la crearea „cercului cultural vest-pontic” din Bronzul timpuriu (ROMAN, 1986, 46-47; idem, 1989, 54).

În schimb, nu același lucru se poate spune și despre Bronzul timpuriu și, în parte, despre cel mijlociu, pentru care descoperirile sunt încă puțin numeroase. Bronzul timpuriu din zona Dunării de Jos a fost împărțit recent (VASILIU, 2002) în mai multe etape și subetape: subetapele Ia, Ib și Ic; subetapele IIa și IIb; etapa a III-a (încadrate cronologic aproximativ între 2600/2500-1800/1700 a.Chr.).

Subetapei celei mai vechi- Ia (circa 2600/2500-2400 a.Chr.) i-au fost atribuite doar câteva descoperiri din Dobrogea. Este vorba de mormintele tumulare cu ringuri de piatră de la Tariverde (POPESCU, 1952, 272-274, fig. 23; 25), Independența-Murighiol (SIMION, 1991, 33-34, pl. II; III/2) și Mihai Bravu (VASILIU, 1995d, 141-175). La Tariverde s-a constatat că mormântul avea groapa rectangulară, cu colțurile rotunjite, acoperită cu bârne de lemn, peste care erau așezate mai multe rânduri de pietre; groapa era de asemenea căptușită cu pietre; întregul complex funerar era acoperit de o mică movilă de pământ, placată, la fel, cu pietre.

La Independența-Murighiol s-a cercetat un tumul (IV) care aparținea unui aliniament de movile din mai multe perioade istorice. Tumulul în cauză avea către margini un ring de pietre de dimensiuni mari, dispuse într-un aranjament îngrijit și regulat, lat de 1,20 m și cu diametrul în interior de 9 m. Pietrele erau depuse pe un strat de pământ gros spre interior de circa 25 cm, înclinat spre exterior ca și pantele tumulului. În centrul ringului, într-o groapă poligonală cu

colțurile rotunjite, săpată în stâncă, s-a descoperit mormântul principal (mormântul nr. 2, răvășit, împreună cu câteva bucăți de ocră) pentru care s-a ridicat tumulul, distrus de intervențiile ulterioare (SIMION, 1991, loc. cit.).

La Mihai Bravu (jud. Tulcea) au fost cercetați trei tumuli, care cuprindeau, la rândul lor, morminte din mai multe perioade istorice (VASILIU, 1995, loc. cit.). În movila I s-au descoperit opt morminte care aparțin perioadei de tranziție și Bronzului mijlociu. De remarcat că la construcția unor morminte s-au utilizat bârne de lemn, iar în interior, pe fundul gropii funerare, uneori și peste defuncți (sau numai în anumite zone, în special în regiunea capului), a fost presărat un strat subțire sau mai consistent de ocră roșu; alteori, ocră lipsește. În movila II s-au descoperit trei morminte care aparțin perioadei de tranziție la epoca bronzului și ultimei etape a bronzului mijlociu. Mormântul nr. 2- mormântul principal, pentru care s-a înălțat movila- avea o construcție funerară deosebită. Defunctul a fost așezat într-o groapă puțin adâncă, înconjurată de un ring de pietre de mari dimensiuni, cu diametrul de 5,20 m. Complexul funerar a fost placat cu pietre, de același tip cu cele utilizate la ring, dar de dimensiuni mai mici; apoi totul a fost acoperit de o movilă de pământ, placată la rândul ei tot cu pietre. Întreaga amenajare funerară a fost protejată apoi de o movilă mare de pământ. Scheletul, păstrat doar parțial *in situ* prezenta urme de ocră roșu. Tot de amenajarea funerară a mormântului 2 a fost legat și cercul (cromleh) fragmentar, format din opt rânduri de pietre, asemănătoare celor care placau mormântul și care urma înclinația pantei movilei.

În movila III, mormântul nr. 1- mormânt principal- avea o groapă funerară rectangulară, cu colțurile ușor rotunjite, protejată la partea superioară tot cu bârne de lemn. Pe fundul gropii și pe oasele scheletului, în special pe calota craniană, s-au observat urme puternice de ocră roșu; mormântul nu avea inventar funerar. De amenajarea funerară a acestuia a fost legat și cercul (cromleh) format din rânduri de pietre (VASILIU, 1995d, 144-148), foarte asemănător celui din movila II. Mormintele de tipul amintit, cu gropi rectangulare, protejate cu bârne de lemn au numeroase analogii în afara Dobrogei (VASILIU, 1995d, 149-152, cu bibl.). De asemenea, utilizarea ocrului în ritualurile funerare (sub forma unui strat, diferit ca grosime, depus pe fundul gropii, sau presărat deasupra defuncților, îndeosebi în zona craniului și a toracelui, ca și depunerea de bulgări sau de grămăjoare de bulgări de ocră lângă defunct) este relativ frecvent întâlnită atât în Dobrogea, cât și în alte regiuni. Pot fi amintite unele descoperiri de la Cernavodă (BERCIU, MORINTZ, 1961, 53), Hagieni (HARTUCHE, 1971, 249-252), Constanța-Anadalchioi, Chilia Veche (VASILIU, 1995a, 49-88) și Luncavița (VASILIU, 1995b, 89-116; idem, 1995c, 117-140). Descoperirile amintite aparțin culturii Iamnaja și ilustrează un orizont cultural corespunzător ultimei etape a perioadei de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului și din Bronzul timpuriu, din sud-estul României. În evoluția fenomenului de tip Iamnaja din această zonă, al pătrunderii și răspândirii lui până spre Balcani au fost surprinse mai multe etape cultural-cronologice (DERGACEV, 1986; BURTĂNESCU, 2001). În stadiul actual al cercetărilor este greu de apreciat pentru fiecare dintre descoperirile de tip Iamnaja din Dobrogea faza cultural-cronologică căreia îi aparține. Cultura Iamnaja care are un vast areal de răspândire și o evoluție îndelungată, a avut mai

multe variante, faze geografice și cronologice. Pentru interfluviul Prut-Nistru, pe baza corelației stabilite între trăsăturile esențiale ale ritului, ritualurilor și inventarului funerar, ca și pe baze stratigrafice, au fost delimitate complexele tumulare ale culturii Iamnaja în două variante sau culturi ce se succed cronologic: varianta (sau cultura) nistreană și varianta (sau cultura) Bugeac (DERGACEV, 1986; idem, 1994, 123-127).

Subetapei Ib a Bronzului timpuriu i-au fost atribuite unele morminte plane din necropolele de la Brăilița și Stoicani, precum și unele morminte tumulare (VASILIU, 2002). Printre practicile funerare noi a fost menționată depunerea scheletelor în poziție dorsală, în gropi rectangulare protejate cu bârne de lemn.

Subetapei Ic i-au fost atribuite numeroase înmormântări tumulare- în poziție centrală sau secundară- ale căror elemente de rit, ritual și inventar funerar au analogii în varianta nistreană a culturii Iamnja. Printre elementele caracteristice ale acestei variante se numără poziția orizontală a defuncțiilor, pe spate, cu brațele de-a lungul corpului și picioarele îndoite, ridicate din genunchi. Un element specific îl constituie, acolo unde nu lipsește piatra, lespezile utilizate la amenajarea gropii funerare și acoperișului ei. Sunt frecvente și gropile funerare protejate cu bârne de lemn. Ocrul roșu era depus sub formă de pulbere sau de bulgări. Printre obiectele funerare apar mai frecvent vârfurile de săgeată lucrate din silex, topoarele din rocă dură șlefuite, inelele de buclă simple sau spiralate, cuțitele-pumnal de metal miniaturale etc. Ceramica include amfore sferice sau ovoidale cu torți relativ late, cupe în formă de clopot cu corpul globular, gâtul înalt tronconic și gura largă, vase-borcan cu corpul ovoidal și buza răsfrântă etc. (DERGACEV, 1986; idem, 1994, 124-125; VASILIU, 2002).

Subetapei IIa a Bronzului timpuriu de la Dunărea de Jos i-ar aparține în special unele morminte care au corespondențe, atât ca ritual, cât și ca inventar funerar, în varianta Bugeac a culturii Iamnaja (VASILIU, 2002). În această subetapă se manifestă presiunea puternică a comunităților culturii Catacombelor, care a determinat deplasarea spre vest a grupurilor de tip Bugeac, grupuri care vor produce unele tulburări ce au stat la baza deplasării spre vest a unor comunități de tip Glina (ROMAN, 1986, 47). Varianta Bugeac din regiunea pruto-nistreană reunește mai ales înmormântările secundare executate în centrul și îndeosebi în marginea tumulilor mai vechi. De obicei înmormântările s-au făcut în gropi cu o treaptă. Defuncții erau așezați în poziție moderat sau accentuat chircită, pe partea dreaptă sau stângă. Acoperișul gropilor era construit din bârne; mormintele cu lespezi de piatră sunt rare. Inventarul funerar este în mare parte similar grupului nistrean; se remarcă topoarele de silex și vârfurile de săgeată de os. În cadrul ceramicii predomină vasele în formă de amfore sferice și ovoidale cu torți tubulare sau urechiușe plate cu orificii verticale, vasele tronconice cu urechiușe perforate vertical (adesea bogat decorate „cu șnurul”), ceștile și cupele semisferice sau tronconice, vasele-borcan cu buza răsfrântă (DERGACEV, 1986; idem, 1994, 126-127).

Subetapa IIb este reprezentată de morminte care își găsesc corespondențe în orizontul timpuriu al culturii Catacombelor, care a evoluat în parte paralel cu etapa Bugeac a culturii Iamnaja. Tumuli cu asemenea înmormântări, singulare sau în grup, se găsesc în diferite condiții topografice. Purtătorii acestei culturi nu

ridicau, în general, tumuli noi, ci îi foloseau pe cei vechi. Se utilizau mai multe tipuri de construcții funerare. Comunitățile acestei culturi practicau înhumarea. Ca ritual s-a practicat uneori și dezmembrarea corpului defunctului, ca și realizarea unor înmormântări simbolice- cenotafuri. Inventarul funerar, întâlnit la puține înmormântări de acest tip, include ceramică, unelte, arme, mai rar obiecte de podoabă. Ceramica nu cunoaște o mare diversitate. Multe vase nu erau decorate. Pe cele ornamentate se întâlnește decorul în benzi șnurate, linii incizate, în benzi de împunsături de forme diferite. Ca tipuri sunt amintite vasele-borcan joase, cu gâtul scurt și gura largă; mai puțin numeroase sunt ceștile, cupele, ulcioarele cu toartă simplă etc. Se întâlnesc, de asemenea, vârfurile de săgeată de silex cu baza concavă, lamele-cuțit, gratoarele, topoarele de piatră de forme diferite etc. (DERGACEV, 1986; idem, 1994, 127-129; TOȘCEV, 1998, 51-70). În legătură cu raporturile dintre comunitățile culturilor Iamnaja și Catacombelor, opiniile specialiștilor diferă. Unii afirmă că populația Iamnaja târzie a fost asimilată și supusă unor transformări culturale din partea comunităților culturii Catacombelor (JAROVJOJ, 1990, 115). Alți cercetători consideră că populația puțin numeroasă a culturii Catacombelor a coexistat o perioadă scurtă de timp cu cea a culturii Iamnaja, cu care s-ar fi amestecat, sau chiar ar fi fost asimilată de comunitățile Iamnaja (DERGACEV, 1986, 110; idem, 1994, 125; MANZURA, SAVA, 1994, 179). Întâlnim și opinia potrivit căreia ocuparea teritoriului dintre Nistru și Prut de către comunitățile culturii Catacombelor s-a produs treptat, tot mai accentuat, astfel încât în perioada târzie a culturii Catacombelor acest fenomen ar fi ajuns la apogeu. Grupe izolate de populații de tipul Iamnaja târzie (etapa sau „grupul” Bugeac) și-ar fi continuat existența în zone mai puțin accesibile o perioadă destul de îndelungată, în afara ariei comunităților culturii culturii Catacombelor (TOȘCEV, 1998, 56).

În Dobrogea, acestei culturi i-au fost atribuite descoperirile de la Independența-Murighiol, la care se întâlnește practica depunerii scheletelor dezmembrate, protejate de „pachete de pietre” (SIMION, 1991, 33-40).

O coexistență parțială a comunităților culturii Catacombelor cu cele Iamnaja (în special cu cele târzii, ale etapei Bugeac), a fost presupusă și pentru unele zone ale Moldovei de la vest de Prut. S-a apreciat, de asemenea, că prezența culturii Catacombelor poate să se prelungească și dincolo de limita cronologică superioară a existenței culturii Iamnaja, deci până la începutul Bronzului mijlociu (BURTĂNESCU, 2001).

Etapei a III-a a Bronzului timpuriu din zona Dunării de Jos i-au fost atribuite unele morminte tumulare și plane, în care defuncții erau așezați în decubit dorsal. Acest tip funerar, specific perioadei târzii a culturii catacombelor, a fost pus și pe seama coexistenței, pentru o vreme, a variantei Bugeac a culturii Iamnaja cu manifestările specifice Bronzului timpuriu și începutului celui mijlociu din zonă (VASILIU, 2002).

Bronzului timpuriu din Dobrogea i-au aparținut, probabil, și unele dintre numeroasele topoare din piatră, descoperite întâmplător (HAȘOTTI, 1985a, 7-11; VASILIU, 1996, 9-26; MUNTEANU, 1991, 407-418¹) și care provin, probabil, mai

¹ De precizat că piesa de la Medgidia (donație prof. Moroianu), nr. 7 la MUNTEANU, *op. cit.*, este prezentată greșit. Ea are secțiunea aproximativ ovală în zona orificiului pentru

ales din inventarele unor morminte distruse. Acestei perioade i-ar putea aparține, de asemenea, câteva piese de bronz, între care toporul plat cu marginile ridicate (de tipul Randleistenbeile) de la Grădina (IRIMIA, 1977, 297-300) și două topoare de tipul Baniabic de la Mahmudia (VASILIU, 1996a, 27-30) și Izvoarele (IRIMIA, 1998, 37-46).

Tot Bronzului timpuriu îi aparțin mai multe descoperiri izolate din Dobrogea și anume cele de la Dervent (DIACONU, ANGHELESCU, 1968, 349, fig. 2/1), Neptun (ICONOMU, 1968, 261, fig. 36), Rasova-Malu Roșu (IRIMIA, 1974, 77, fig. 7/1, 2; 13/2, 3), Medgidia (IRIMIA, 1981, 348, fig. 2/1), Histria-Capul Viilor (ROMAN, 1986, 48), care au analogii la Ezerovo. Acestea par să evidențieze, cel puțin în partea de sud a regiunii, existența unui orizont cultural de la începutul epocii bronzului, corespunzător uneia din fazele așezării lacustre de la Ezerovo (IRIMIA, 1981, 349 și nota 16). În spațiul amintit și în zona învecinată acest orizont cultural ar fi putut intra în contact, sau chiar să se întrepătrundă cu grupurile care practicau înmormântările cu ocră, pătrunse din regiunile nord-pontice și care foloseau, printre altele, și vasele ornamentate cu impresiuni cu șnurul.

*
* *

Prezentăm, în acest context, câteva descoperiri întâmplătoare care pot fi atribuite Bronzului din Dobrogea.

CHEIA, punctul „Chirișlic” (com. Târgușor, jud. Constanța)

Din punctul amintit provin două piese descoperite întâmplător în anul 2002².

1. Topor fragmentar, din care se păstrează partea superioară, deasupra orificiului pentru coadă. Partea păstrată este aproximativ cilindrică-trapezoidală și cu terminația cefei ovală. Umerii erau probabil arcuiți și proeminenți în zona orificiului pentru coadă. Orificiul era foarte bine șlefuit în interior și puțin lărgit la capete, dovadă- poate- a utilizării piesei. Prezintă urme de lovire și zgârieturi recente. Toporul a fost lucrat din gresie calcaroasă silicifiată³ (fig. 4/1).

Dimensiuni: înălțimea păstrată 5,2 cm; grosimea maximă 3,4 cm; lățimea maximă păstrată (în zona orificiului pentru coadă) 4 cm. Nr. inventar 43.391.

coadă și circulară spre capătul cefei, și nu invers. Este un topor de luptă, care, tipologic, aparține pieselor cu ceafa cilindrică, categorie de arme răspândită pe arii întinse, din Olanda, Italia, Germania până în stepele nord-pontice și în nordul Bulgariei (VASILIU, 1996, 11-12, cu bibliografia). Piesa aparține Bronzului timpuriu. S-a considerat că topoarele de acest tip descoperite la Ezerovo II sunt rezultatul influențelor exercitate de cultura Iamnaja (TONCEVA, 1981, 57-58).

² Piesele au fost găsite de elevii din Cheia și predate prof. Anghel Bardac din Grădina; acesta le-a donat Muzeului din Constanța în luna noiembrie 2002. Zona nu a fost încă verificată arheologic.

³ Identificarea rocii, ca și pentru piesele de mai jos, de la Medgidia și Negureni, a fost realizată de conf. dr. Glicherie Caraivan, de la Facultatea de Științele Naturii a Universității „OVIDIUS” din Constanța, fapt pentru care îi rămânem îndatorați.

Piesa face parte din categoria topoarelor de luptă cu ceafa aproximativ cilindrică și corpul puțin arcuit. Prezintă analogii pe spații întinse. Un exemplar asemănător s-a descoperit la Sarichioi-jud. Tulcea (VASILIU, 1996, 16, nr. 16, pl. V/2). Alte piese cu forme apropiate se întâlnesc în Bulgaria la Novakovo, Krumovo, Boiana (MINCEV, 1973, 256-257, fig. 5/6, 8; pl. IV/7; V/6, 8), Strașimirovo-1 (MARGOS, 1973, 267-284, pl. I/17) etc.

Ținând cont de aspectul general al piesei și de analogiile amintite, considerăm că ea poate fi atribuită Bronzului timpuriu.

2. Brăzdar sau plantator din corn masiv de cerb (sau de elan?). A fost lucrat din segmentul de la rădăcina cornului. Orificiul de prindere a piesei străpunge cornul transversal, puțin asimetric, pe lățimea lui. Suprafețele piesei au fost prelucrate. Astfel, ea este șlefuită atât spre capătul proximal, cât și la partea inferioară, respectiv pe suprafața de călcare, care constituie talpa uneltei. Partea superioară a piesei a fost inițial cioplită către vârf, apoi șlefuită, asigurându-i-se un anumit unghi, pentru a determina străpungerea mai eficientă a pământului. Vârful, aflat în partea distală, rupt puțin din vechime, a fost de asemenea cioplit și apoi șlefuit. Orificiul are marginile lărgite și șlefuite la ambele capete, dovadă a utilizării piesei. Prezintă deteriorări din vechime, pe partea dreaptă (în sensul direcției de folosire) (fig. 4/2).

Dimensiuni: lungimea 11,8 cm; lățimea maximă 6,2 cm; grosimea maximă 5 cm; diametrul orificiului pentru prindere 2,4 cm. Nr. inventar 43.392.

Definirea acestui tip de unealtă este dificilă. Piese asemănătoare, mai ales când se păstrează fragmentar, sunt considerate uneori drept săpăligi. Apreciem, însă, că amplasarea pe lățimea cornului și sub un anumit unghi a orificiului, subțierea prin cioplire și șlefuire a părții laterale- și nu frontale- a piesei, în ipoteza utilizării ei ca săpăligă nu se justifică, deoarece o face asimetrică, foarte greu de utilizat și, din această cauză, prea puțin eficientă. În schimb, asamblarea ei, cu ajutorul orificiului transversal, într-un dispozitiv care să-i faciliteze utilizarea ca brăzdar primitiv sau plantator, pentru a scormoni pământul, ni se pare mai plauzibilă. Unelte asemănătoare, interpretate, de asemenea, ca brăzdare, se cunosc din epoca bronzului în cultura Verbicioara (BERCIU, 1961, 123-161 și fig. 1/6). Un exemplar tot de corn, întreg, s-a descoperit la Satu Nou „Valea lui Voicu” într-un context atribuit culturii Coslogeni (inedit; nr. inventar 31.851, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța). Săpăligi și brăzdare din os se întâlnesc și în cultura Noua (FLORESCU, 1991, 73 și fig. 146/2, 3).

Piesa aparține epocii bronzului, fără a putea preciza cărei perioade; mai probabil, ar putea fi atribuită Bronzului târziu.

MEDGIDIA, punctul „Cocoașe” (jud. Constanța)

Într-o zonă aflată la aproximativ 2,5 km nord-est de gara Medgidia, în punctul „Cocoașe”, a fost cercetată în anii 1979, 1983-1984 o așezare corespunzătoare culturii Hamangia (HAȘOTTI, 1985, 35-53; idem, 1986, 121-139). Mai apoi, zona a fost arată foarte adânc, cu utilaje puternice, astfel că așezarea a

fost distrusă în cea mai mare parte. S-au recuperat⁴ câteva materiale ceramice, precum și aproximativ 5000 de așchii și unelte de silex. Cu acest prilej a fost recuperat parțial și inventarul unui mormânt de înhumatie din epoca bronzului.

Complexul funerar pare să fi fost tumular⁵. Din mormântul complet distrus s-au observat doar câteva oase dislocate ale scheletului uman, inclusiv fragmente de craniu⁶. Oasele purtau urme de ocru roșu. Din inventarul mormântului s-au recuperat două vase ceramice, o lamă de silex fragmentară, o piesă de lut cilindrică (fusaiolă sau mărgică?), două vârfuri de săgeată de silex, un vârf de săgeată de bronz, un vârf de piesă miniaturală de piatră și o concrețiune silicioasă de tip silex (calcedoni) de mici dimensiuni. Dat fiind caracterul întâmplător al descoperirii și modul de recuperare a pieselor, nu avem certitudinea că toate provin din același complex arheologic. Deoarece o eventuală separare a lor nu este încă posibilă, le vom prezenta împreună.

1. Vas borcan cu corpul tronconic, bombat, gâtul concav, gura evazată, cu marginea buzei rotunjită. Fundul plat, cu urme de iarbă sau paie pe care s-a așezat pentru uscare. Pastă cărămie, cu cioburi pisate mărunț în compoziție; suprafețele sunt netezite sumar. Pete cenușii pe suprafața exterioară, precum și pe marginea buzei, datorate arderii secundare. Nu prezintă elemente ornamentale (fig. 1/2).

Dimensiuni: înălțimea 10,4 cm; diametrul gurii 11 cm; diametrul maxim 12 cm; diametrul fundului 6,4 cm. Nr. inventar 43.387.

2. Vas ceramic de mici dimensiuni cu corpul aproximativ piriform, gâtul concav și gura foarte puțin evazată. Buza este crestată oblic la partea superioară. Fundul plat, cu marginea crestată de asemenea oblic. Pe umeri, deasupra bombării maxime, vasul avea două apucători lipite (rupte în prezent).

Decorul este realizat cu un „pieptene” foarte fin (care parcă ar imita șnurul fin răsucit). Pe gât prezintă două linii orizontale paralele (una imediat sub buză, alta puțin mai jos), realizate în tehnica amintită. O altă linie orizontală de același tip este dispusă, puțin asimetric, pe umărul vasului. De la această linie pornesc oblic pe corp mai multe benzi alternante, unele decorate, altele nedecorate, dispuse în unghi (pe registre, cu vârful în sus și cu vârful în jos). Benzile decorate sunt umplute cu același ornament de linii realizate fin cu „pieptenele”, dispuse în grupuri- oblic sau orizontal; grupurile de linii rezervă între ele mici spații libere, unghiulare, nedecorate. Delimitarea benzilor alternative s-a realizat prin incizii (uneori mai adânci, alteori superficiale). Pastă cărămie, bine arsă, cu câteva pete cenușii-deschise, spre fund. (fig. 1/1).

Dimensiuni: înălțimea 9 cm; diametrul gurii 4,8 cm; diametrul maxim 7,4 cm; diametrul fundului 3,6 cm. Nr. inventar 43.883.

⁴ De către Eugen Mihail din Medgidia, un pasionat arheolog amator. Piese în cauză urmează a fi achiziționate de Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța.

⁵ Eventualul tumul nu mai era vizibil în perioada efectuării în zonă a săpăturilor arheologice în așezarea neolitică. El fusese aplatizat anterior, dar denumirea populară a locului- „Cocoșe”- poate sugera acest lucru.

⁶ Informații Eugen Mihail, care a recuperat și o parte din inventarul mormântului (dar nu și oasele). Îi mulțumim și cu acest prilej pentru datele oferite.

3. Lamă (?) de silex fragmentară, retușată diferit pe ambele laturi, mai pronunțat pe una; pe aceasta retușele au fost efectuate pe ambele fețe, dând piesei un aspect denticulat. Urme de lustru, mai ales pe latura denticulată. Silex „prebalcanic”, specific Dobrogei, maroniu-gălbui (fig. 2/2).

Dimensiuni: lungimea 6,1 cm; lățimea 2,5 cm. Nr. inventar 43.388.

Retușarea ambelor fețe pe latura denticulată o apropie de piesele de tip ferăstrău. Dar curbura foarte lină a fragmentului păstrat ar putea sugera, eventual, chiar un cuțit.

4. Piesă de lut cilindrică, cu orificiu central (fusaiolă sau mărgică?). Pastă maronie la exterior, cenușie la interior (fig. 2/1).

Dimensiuni: lungimea 2,5 cm; diametrul 2,9 cm.

5. Vârf de săgeată de silex de mici dimensiuni, triunghiular, retușat fin pe ambele fețe; marginile fin zimțate; baza dreaptă, subțiată pentru ca piesa să poată fi înfiptă în tija de lemn. Silex maroniu-gălbui, local (fig. 2/7).

Dimensiuni: înălțimea 1,6 cm; lățimea la bază 1,3 cm.

6. Vârf fragmentar de săgeată de silex de mici dimensiuni, cu baza concavă, mult adâncită, formând doi colți; retușat fin pe o față. Silex maroniu-gălbui, local. Este lucrat dintr-o așchie, deoarece pe o latură mai păstrează urmele alburii ale cortexului (fig. 2/6).

Dimensiuni: înălțimea 2 cm.

7. Vârf de săgeată de bronz de mici dimensiuni, fragmentar. Corpul plat, triunghiular, lucrat dintr-o tablă, probabil prin martelare, cu marginile ascuțite (fig. 2/4).

Dimensiuni: înălțimea 1,6 cm.

8. Vârf tronconic de piesă miniaturală din granit. Rocă verzuie, cu pigmenți fini negri și alburii. șlefuit, cu capătul rotunjit (fig. 2/3).

Dimensiuni: lungimea 1,8 cm.

9. Concrețiune naturală silicioasă de tip silex (calcedoni) de mici dimensiuni, de formă ovală, aproximativ plată (mai subțiată la un capăt). Prezintă concavități naturale pe ambele suprafețe. Rocă maronie-roșcată (fig. 2/5).

Dimensiuni: lungimea 3 cm.

Încadrarea culturală și cronologică a mormântului de la Medgidia-„Cocoase” este dificilă, datorită caracterului întâmplător al descoperirii. Materialul arheologic recuperat și informațiile sumare obținute sugerează apartenența mormântului perioadei timpurii a epocii bronzului, fie culturii Iamnaja-varianta Bugeac, fie culturii Catacombelor. Vasul nr. 2, ornamentat (nr. inventar 43.883) are analogii la Murighiol-Independența (GAVRILĂ, 1991, mormântul nr. 6, I, 36; II, planșa IV/d)⁷. Vasul-borcan neornamentat poate fi atribuit de asemenea Bronzului timpuriu. Se apropie, ca formă, de un vas descoperit într-un mormânt de copil (în poziție chircită, cu ocră roșu și protejat cu bârne de lemn), din tumulul de la Baia-Hamangia (MORINTZ, 1972, 54-55).

Vârfurile de săgeată de silex sunt, de asemenea, relativ frecvente în unele culturi ale Bronzului timpuriu nord-pontic. Exemplare asemănătoare se întâlnesc în cultura Imanaja, atât în varianta nistreană (DERGACEV, 1994, 125 și fig.2A, 56),

⁷ Autorul a atribuit mormântul grupului cultural Bugeac, dar prin ritualul funerar ca și prin inventar, el a fost încadrat recent culturii catacombelor (VASILIU, 2002).

cât și în varianta Bugeac (DERGACEV, 1994, 126 și fig. 3A, 4). Vârfurile de săgeată de silex apar, de asemenea, și în cultura catacombelor (DERGACEV, 1994, 127-129 și fig. 6/1; idem, 1994a, 33). Deși rare, vârfurile de săgeată de silex se întâlnesc și în cultura Glina. Astfel, de la Crivăț, jud. Călărași, provine un vârf de săgeată microlitic de formă triunghiulară cu baza foarte ușor concavă (PĂUNESCU, 1970, 204). Un alt vârf de săgeată microlitic s-a descoperit la Varlaam, jud. Giurgiu (SCHUSTER, 1997, 51), iar altele două (dintre care unul cu concavitatea foarte pronunțată) la Braneț, jud. Olt (ULANICI, 1979, 27-28 și fig. 5/1, 3).

Obiectele de silex de diferite tipuri (lame, piese denticulate de tip ferăstrău, cuțitele curbe) se întâlnesc de asemenea în culturile Bronzului timpuriu. Teoretic, nici celelalte piese nu se exclud din inventarul unui eventual mormânt. Un semn de întrebare îl ridică vârful de săgeată de bronz și piesa cilindrică de lut, pentru care nu am întâlnit analogii din această perioadă⁸. Acestea pot fi mai târzii.

NEGURENI (com. Băneasa, jud. Constanța)

În perimetrul localității Negureni, cu ocazia unor lucrări agricole, a fost descoperit prin anii 1999-2000 un topor masiv de piatră⁹. Toporul, de mari dimensiuni, a fost lucrat dintr-o rocă magmatică (diorit) gri-verzuie, bine șlefuită. Ceafa, foarte puțin convexă, are capătul aproximativ oval, puțin bombat. Tăișul este curbat, foarte puțin asimetric. În zona orificiului pentru coadă, umerii toporului sunt puțin reliefați. Orificiul pentru coadă, aflat în zona mediană, este lărgit la ambele capete și foarte bine șlefuit. Nu prezintă deteriorări datorate unei utilizări mai îndelungate (fig. 3).

Dimensiuni: înălțimea 17,2 cm; lățimea maximă (în zona orificiului pentru coadă) 9,5 cm; diametrul orificiului pentru coadă 3 cm; greutatea 1,745 kg. Nr. inventar 43.393.

Piesa face parte din categoria topoarelor de luptă- ori simbol al puterii- cu analogii pe arii întinse. Exemplare asemănătoare, însă de dimensiuni mai reduse, s-au descoperit atât în regiunile nord-pontice (DERGACEV, 1994, 128, fig. 6/4), cât și pe teritoriul Bulgariei la Strașimirovo, Krumovo, Devniia, Belgradeț etc. (MINCEV, 1973, 256-258, 264; fig. 4/1; 5/1, 5 și pl. IV/3; V/4, 5, 8). În Dobrogea piese oarecum asemănătoare s-au descoperit la Ovidiu (HAȘOTTI, 1985, 9, fig.5) și în nordul regiunii, fără loc de descoperire cunoscut (VASILIU, 1996, 11, 13, nr. 5; pl. I/2; III/3 și mai ales nr. 7, pl. II/4; IV/3). Toporul poate fi atribuit, cu unele rezerve, Bronzului timpuriu.

*
* *

⁸ Nu s-a efectuat analiza spectrală a piesei, dar după duritate, ea pare să fie de bronz, nu de cupru.

⁹ Piesa a fost recuperată de prof. Gh. Neacșu din Oltina de la președintele Asociației agricole din Negureni, care o primise, la rândul său, de la un tractorist și a fost cedată muzeului din Constanța la 17 februarie 2001.

Perioada corespunzătoare Bronzului mijlociu dobrogean, anterioară culturilor Sabatinovka, Noua și Coslogeni este, de asemenea, puțin cunoscută. Au fost repertoriate descoperirile semnalate, inclusiv cele funerare și izolate, dar s-a constatat că spre deosebire de Bronzul timpuriu, în cel mijlociu numărul tumulilor cercetați este încă foarte mic (VASILIU, 2002). Dar și în acest caz, cele mai strânse legături par să se evidențieze tot cu regiunile nord-pontice. Acestea se manifestă atât prin descoperirile funerare, cât și prin prezența unor topoare de bronz de tipurile Cherson, Turbino și Darabani (VULPE, TUDOR, 1970, 417-427; LĂZURCĂ, 1977, 301-305; VASILIU, 1996a, 28-29). Relațiile cu spațiul mediteranean, care continuă, sunt evidențiate, printre altele, de diademele de aur de la Poarta Albă (COMȘA, 1965, 145-158), pumnalele-halebardă de aur de la Măcin (VULPE, 1996, 33-47; idem, 1997, 265-301) și sabia miceniană de bronz de la Medgidia (IRIMIA, 1970, 389-395). Legăturile cu arealul nord-pontic par să se fi stabilit mai ales cu cultura „mnogovalikovaia” (SAVA, 1994, 141-143). Ele vor căpăta noi dimensiuni la începutul Bronzului târziu, odată cu răspândirea în aceste regiuni a culturii Coslogeni, parte a marelui complex cultural Noua-Sabatinovka-Coslogeni.

BIBLIOGRAFIE

- BERCIU, 1961= D. Berciu, *Die Verbicioara-Kultur. Vorbericht über eine neue, in Rumänien entdeckte bronzzeitliche Kultur*, Dacia, NS, 5(1961), p. 123-161.
- BERCIU, MORINTZ, 1961= D. Berciu, S. Morintz și colab., *Șantierul arheologic Cernavoda, Materiale și cercetări arheologice*, 7(1961), p. 49-56.
- BURTĂNESCU, 2001= Florentin Burtănescu, *Începuturile epocii bronzului la est de Carpați*, Teză de doctorat, Constanța.
- COMȘA, 1965= Eugen Comșa, *Descoperirea de la Poarta Albă*, SCIV, 16, 1, p. 145-158.
- DERGACEV, 1986= V.A. Dergacev, *Moldavia i sosednie teritorii v epohu bronză*, Chișinău.
- DERGACEV, 1994= Valentin Dergacev, *Epoca bronzului. Perioada timpurie*, Thraco-Dacica, 15, 1-2, p. 121-140.
- DERGACEV, 1994a= Valentin Dergaciov, *Culturi din epoca bronzului în Moldova*, Chișinău, Editura „Știința”.
- DIACONU, ANGHELESCU, 1968= Petre Diaconu, Niță Anghelescu, *Urme vechi de locuire în colțul de sud-vest al Dobrogei*, Rev. Muz., V, 4, p. 348-351.
- FLORESCU, 1991= Adrian C. Florescu, *Repertoriul culturii Noua-Coslogeni din România. Așezări și necropole*, Cultură și civilizație la Dunărea de Jos, 9, Călărași.
- HARȚUCHE, 1991= N. Harțuche, *Contribuții la repertoriul arheologic al Dobrogei*, Pontica, 4, p. 247-262.
- HAȘOTTI, 1985= Puiu Hașotti, *Noi cercetări arheologice în așezarea culturii Hamangia de la Medgidia- „Cocoșe”*, Pontica, 18, p. 35-40.
- HAȘOTTI, 1985a= Puiu Hașotti, *Topoare de piatră din epoca bronzului aflate în colecțiile Muzeului de istorie națională și arheologie Constanța, Istros*, 4, p. 7-12.

HAȘOTTI, 1986= Puiu Hașotti, *Observații asupra ceramicii dintr-un complex al culturii Hamangia de la Medgidia, punctul „Cocoașe”*, SCIVA, 37, 2, p. 121-133.

ICONOMU, 1968= C. Ionomu, *Cercetări arheologice la Mangalia și Neptun*, Pontica, 1, p. 235-268.

IRIMIA, 1970= M. Irimia, *Das mykenische Bronzeschwert aus Medgidia*, Dacia, NS, 14, p. 389-395.

IRIMIA, 1974= M. Irimia, *Cercetările arheologice de la Rasova-Malul Roșu. Raport preliminar*, Pontica, 7, p. 75-137.

IRIMIA, 1977= M. Irimia, *Un topor de bronz descoperit la Grădina*, Pontica, 10, p. 297-300.

IRIMIA, 1981= M. Irimia, *Observații privind epoca bronzului în Dobrogea în lumina unor cercetări recente*, SCIVA, 32, 3, p. 347-369.

IRIMIA, 1998= M. Irimia, *Unele considerații privind topoarele de tipul Baniabic în lumina descoperirilor de la Izvoarele (jud. Constanța)*, Pontica, 31, p. 37-48.

JAROVJOJ, 1990= E.V. Jarovoj, *K voprosu o zapadnoi granițe katakombnoi kulturno-istoriceskoi oblasti*, Problemă izuceniia kulturno-istoriceskoi obșcinosti, Zaporojve.

LĂZURCĂ, 1977= E. Lăzurcă, *Mărturii din epoca bronzului pe teritoriul din nordul Dobrogei*, Pontica, 10, p. 301-305.

MANZURA, SAVA, 1994= I. Manzura, E. Sava, *Interacțiuni „est-vest” reflectate în culturile eneolitice și ale epocii bronzului din zona de nord-vest a Mării Negre (schiță cultural-istorică)*, Mem. Ant. 19, p. 143-192.

MARGOS, 1973= Ara Margos, *Praistoricesko nakolnoe selișce Strașimirovo*, Izvestija, Varna, 9(14), p. 267-284.

MINCEV, 1973= Al. Mincev, *Praistoriceski kamenii seciva ot Varnensko*, Izvestija, Varna, 9 (14), p. 255-266.

MORINTZ, 1972= S. Morintz, *Probleme ale epocii bronzului în Dobrogea*, Pontica, 5, p. 53-58.

MUNTEANU, 1991= Mircea Munteanu, *Topoare, alte piese de piatră și însemne ale puterii din epoca bronzului, din sud-estul României*, Pontica, 24, p. 407-418.

PĂUNESCU, 1970= Al. Păunescu, *Evoluția uneltelor și armelor de piatră cioplită descoperite pe teritoriul României*, București.

POPESCU, 1952= D. Popescu, în *Șantierul Histria.9.Tumulul de la Tariverdi*, SCIV, 3, p. 272-274.

ROMAN, 1986= Petre I. Roman, *Perioada timpurie a epocii bronzului pe teritoriul României*, SCIVA, 37, 1, p. 29-55.

ROMAN, 1989= Petre I. Roman, *Fenomenul indoeuropenizării și constituirii neamului trac la Dunărea Inferioară în lumina cercetărilor arheologice*, Symposia Thracologica, 7(1989), Tulcea, p. 49-55.

SAVA, 1994= Eugen Sava, *Epoca bronzului- perioada mijlocie și târzie, sec. XVII-XII î.e.n.*, Thraco-Dacica, 15, 1-2, p. 141-158.

SCHUSTER, 1997= Cristian F. Schuster, *Perioada timpurie a epocii bronzului în bazinele Argeșului și Ialomiței Superioare*, Bibliotheca Thracologica, XX, București.

SIMION, 1991= G. Simion, *O nouă cultură de la începutul epocii bronzului pe teritoriul istro-pontic*, Peuce, 10, p. 33-39.

TONCEVA, 1981= G. Tonceva, *Un habitat lacustre de l'âge du bronze ancien dans les environs de la ville de Varna (Ezerovo II)*, Dacia, NS, 25, p. 41-62.

TOŠČEV, 1998= Genadij N. Toščev, *Cultura Catacombelor și contactele ei în partea de vest a arealului*, Thraco-Dacica, 19, p. 51-70.

ULANICI, 1979= Aug. Ulanici, *Săpăturile arheologice efectuate la Braneț în anul 1976*, Cercetări arheologice, III, p. 27-38.

VASILIU, 1995a= Ioan Vasiliu, *Cercetări arheologice în Delta Dunării. Mormintele cu ocră de la Chilia Veche*, Peuce, 11, p. 49-88.

VASILIU, 1995b= Ioan Vasiliu, *Mormintele cu ocră de la Luncavița. Movila Mocuța*, Peuce, 11, p. 89-116.

VASILIU, 1995c= Ioan Vasiliu, *Noi informații privind înmormântările cu ocră din Dobrogea. Mobilele funerare de la Luncavița, punctul „Drumul Vacilor”*, Peuce, 11, p. 117-140.

VASILIU, 1995d= Ioan Vasiliu, *Date noi privind înmormântările cu ocră din Dobrogea. Mobilele funerare de la Mihai Bravu*, Peuce, 11, p. 141-175.

VASILIU, 1996= I. Vasiliu, *Topoare de piatră din epoca bronzului aflate în colecțiile Muzeului de arheologie din Tulcea*, Peuce, 12, p. 9-26.

VASILIU, 1996a= I. Vasiliu, *Un topor de bronz cu tub de înmănușare transversal din nordul Dobrogei*, Peuce, 12, p. 27-30.

VASILIU, 2002= Ioan Vasiliu, *Bronzul timpuriu și mijlociu la Dunărea de Jos*, Rezumatul tezei de doctorat, Alba Iulia.

VULPE, 1996= A. Vulpe, *Spațiul egeo-anatolian și Europa sud-estică în lumina unei revizuirii a cronologiei epocii bronzului*, Memoriile Secției de Științe Istorice și Arheologie, seria 4, tom 23, p. 35-47.

VULPE, 1997= A. Vulpe, *Tezaurul de la Perșinari. O nouă prezentare*, Cultură și Civilizație la Dunărea de Jos, 15, p. 265-301.

VULPE - TUDOR, 1970= A. Vulpe, E. Tudor, *Cu privire la topoarele de metal cu gaură de înmănușare transversală*, SCIV, 21, 3, p. 417-427.

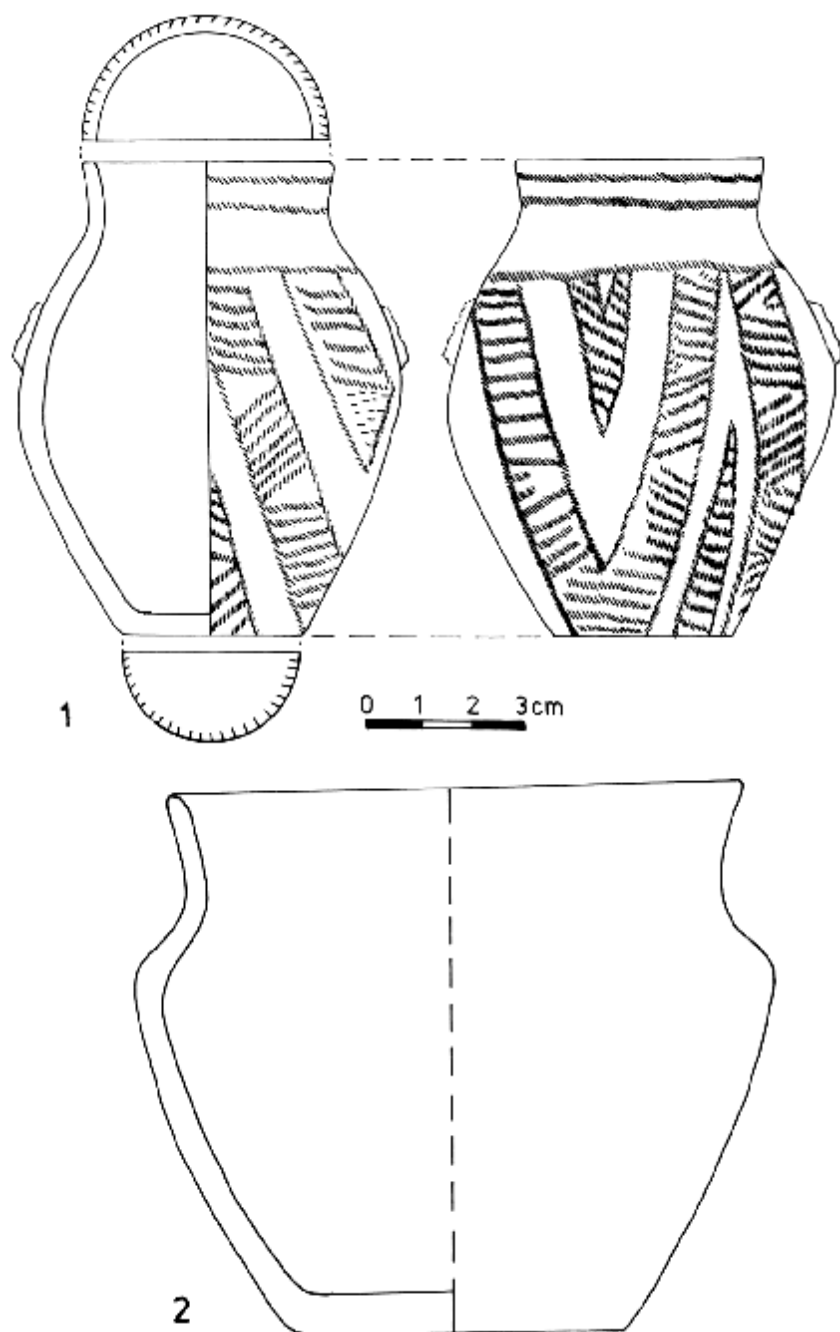

Fig. 1 - Vase din mormântul de la Medgidia „Cocoșe”

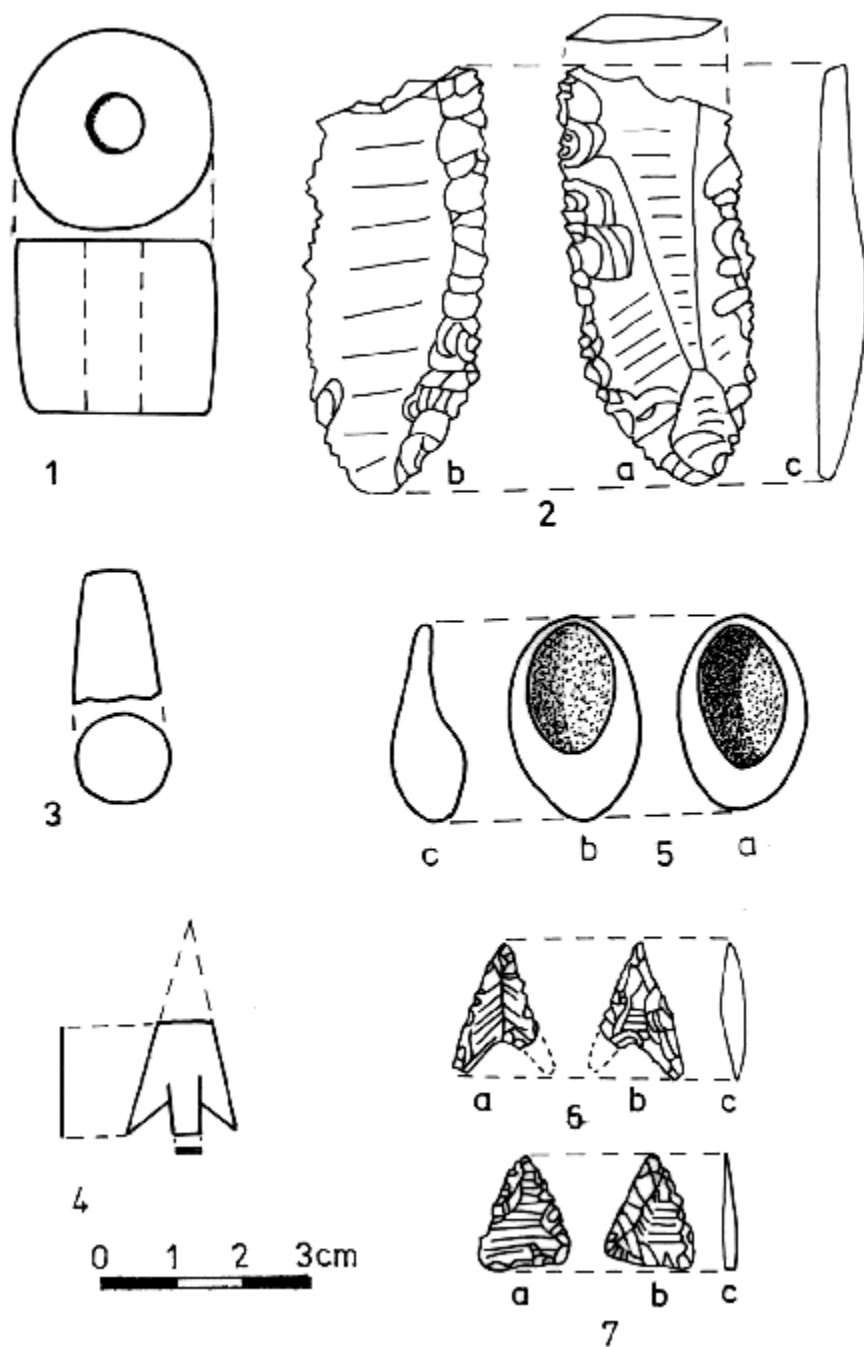

Fig. 2 - Piese din mormântul de la Medgidia „Cocoase”

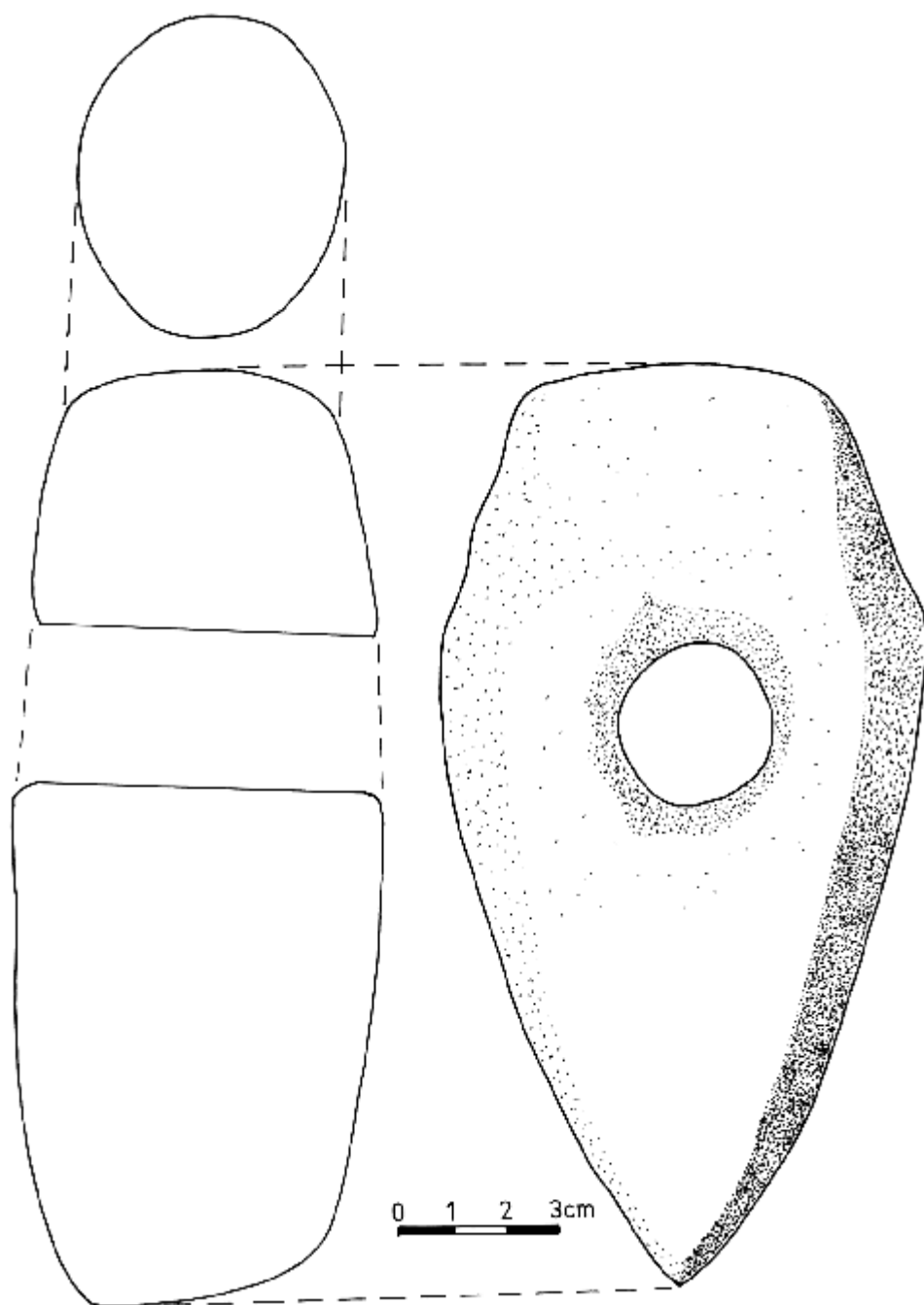

Fig. 3 - Toporul de la Negureni

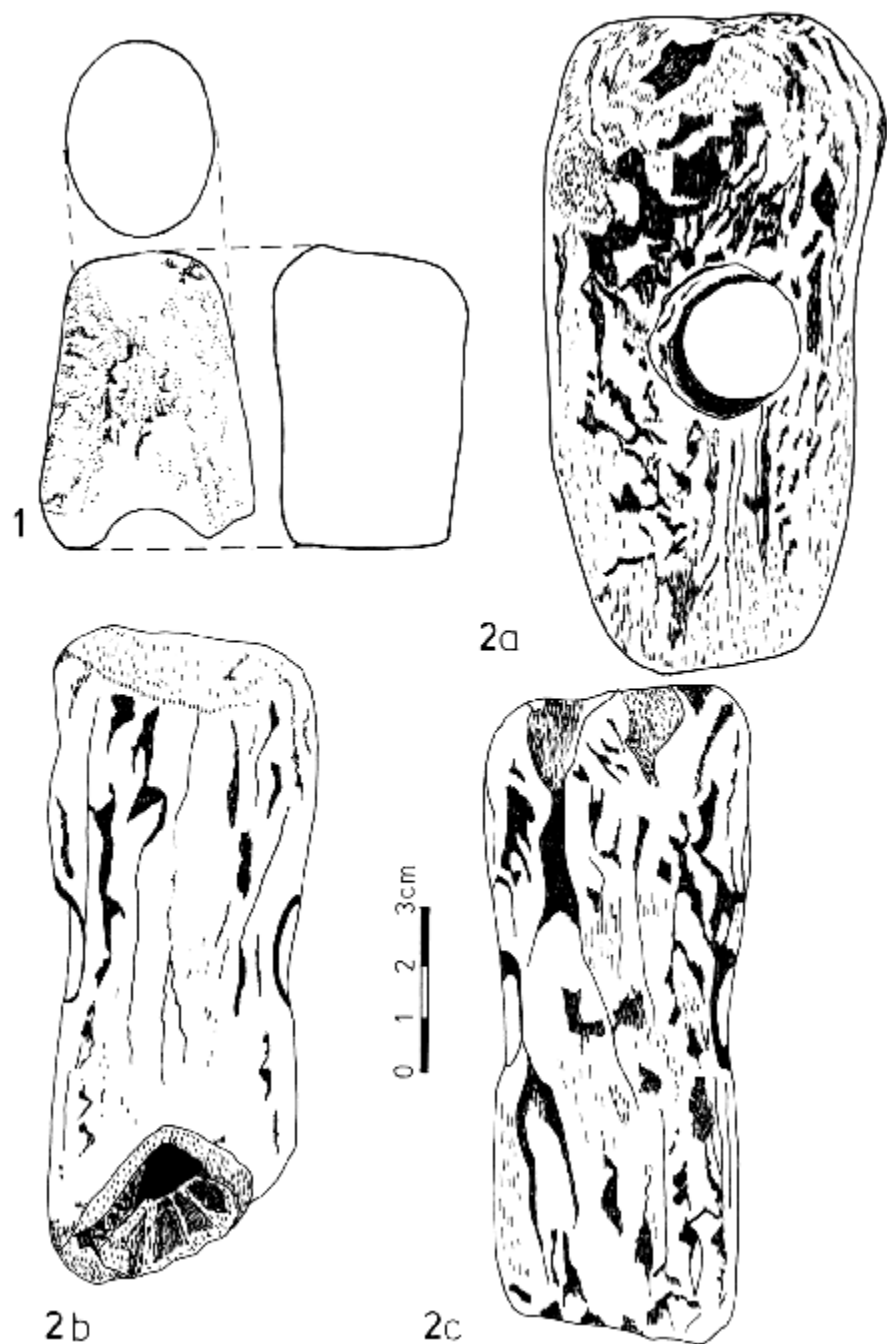

Fig. 4 - 1- topor de lută; 2- brăzdar de corn (ambele de la Cheia „Chirișlic”)

BEOBACTUNGEN, DAS STADIUM DER FORSCHUNG DER FRÜHEN BRONZEZEIT IN DER DOBRUDSCHA BETREFFEND

Zusammenfassung

Der Verfasser beschreibt kurzgefaßt die Ergebnisse der neueren, von mehreren Fachleuten unternommenen Forschungen, die die frühe Bronzezeit in der Dobrudscha betreffen, eine Periode für die es noch wenig zahlreiche Funde gibt.

Der *Unteretappe I a* werden die Hügelgräber mit Steinringen von Tariverde, Independența und Mihai Bravu zugeordnet. Als gemeinsame Elemente für die betreffenden Funde werden die Steinringe erwähnt, die Verwendung der Holzbalken für die Gräber, die Anwesenheit – in den meisten Fällen – des über die Verstorbenen, auf den Grubenboden gestreuten roten Ockers, oder das Hinlegen der Ockerbrocken und –häufchen neben die Verstorbenen. Diesen könnten auch noch manche Gräber von Cernavodă, Constanța-Anadalchioi, Chilia Veche und Luncavița hinzugefügt werden. Die erwähnten Funde gehören zur Iamnaja-Kultur und vertreten einen Kulturhorizont, der der letzten Etappe der Übergangsperiode vom Eneolithikum zur frühen Bronzezeit im Südwesten von Rumänien entspricht.

Der *Unteretappe I b* wurden manche Flachgräber aus den Gräberfeldern von Brăilița und Stoicani, wie auch manche Hügelgräber zugeordnet. Unter den neuen Grabbräuchen wurde die Bestattung der Skelette in Rückenlage, in rechteckige, ebenfalls mit Holzbalken geschützte Gruben, erwähnt.

Der *Unteretappe I c* wurden die Hügelgräber zugeordnet, deren Ritus, Ritual und Grabbeigaben in der Dnestr-Variante der Iamnaja-Kultur Analogien haben. Zur Anlage der Gräber werden Steinplatten oder Holzbalken benützt. Unter den arteigenen Elementen des Grabrituals wird die waagerechte Lage der Verstorbenen, in Rückenlage, mit den Armen entlang des Körpers und den geknickten Beinen mit erhobenen Knien, erwähnt. Der rote Ocker war in Form von Pulver oder Brocken hinzugelegt. Es sind auch manche Eigenheiten der Grabbeigaben anzutreffen (s. DERGACEV, 1986; idem, 1994, 124-125; VASILIU, 2002).

Der *Unteretappe II a* der frühen Bronzezeit an der Unteren Donau gehören besonders die Gräber an, die sowohl als Ritual, wie auch als Grabbeigaben, der Bugeac-Variante der Iamnaja-Kultur entsprechen. In dieser Unteretappe macht sich der Druck der Katakomben-Kultur-Gemeinschaften spürbar, der eine Verlagerung nach Westen der Gruppen vom Typ Bugeac verursachte und die ihrerseits verschiedene Unruhen stifteten, die die Verlagerung nach Westen mancher Gemeinschaften der Glina-Kultur als Ursache hatten (ROMAN, 186, 47). Es werden einige Grabritual-Elemente (z.B. Beerdigungen in Gruben mit einer Stufe, die Bestattung der Verstorbenen in mäßiger oder betonter Hockensstellung), die Anlageart der Gräber und Grabbeigaben erwähnt (s. DERGACEV, 1994, 126-127).

Die *Unteretappe II b* ist von Gräbern vertreten, die im frühen Horizont der

Katakomben-Kultur Übereinstimmungen finden. Als Rituale wurde manchmal die Körperzerlegung des Verstorbenen und symbolische – Kenotaph-Bestattungen vorgenommen. Es werden ebenfalls, manchmal gegensätzliche Meinungen der Fachleute, die Beziehungen zwischen der Iamnaja- und der Katakomben-Kultur betreffend, angegeben. In der Dobrudscha wurden der Katakomben-Kultur die Funde von Independența-Murighiol zugeordnet, bei denen der Bestattungsbrauch zergliederter Skelette anzutreffen ist, die von „Steinpaketen“ geschützt sind.

Der *III. Etappe* der frühen Bronzezeit im Gebiet an der Unteren Donau wurden manche Hügel- und Flachgräber zugeordnet, in denen die Verstorbenen in Rückenlage bestattet waren.

Der frühen Bronzezeit in der Dobrudscha haben auch einige der zahlreichen Steinbeile angehört, die zufällig aufgefunden wurden und die wahrscheinlich besonders aus den Grabbeigaben mancher zerstörter Gräber herrühren. Zu dieser Zeitspanne könnten ebenfalls einige Bronzebeile gehören (vom Typ Randleistenbeile, von Grădina und vom Typ Baniabic, von Mahmudia und Izvoarele). Dazu gehören auch mehrere Funde von Keramikgefäßen aus der Dobrudscha, die in Ezerovo Analogien haben und die die Anwesenheit eines kulturellen Horizonts vom Beginn der Bronzezeit veranschaulichen, der mit den aus den nordpontischen Gebieten eingedrungenen Kulturgemeinschaften in Kontakt getreten sind, oder sich sogar mit diesen vermischt haben.

Der Verfasser führt einige zufällige Funde an, die der Bronzezeit in der Dobrudscha zugeschrieben werden können.

CHEIA, Ort „Chirișlic“, Gem. Târgușor (Kr. Constanța).

1. Bruchstück eines Kampfbeils, mit ungefähr zylindrischem Nacken und wenig gebogenem Körper; kann der frühen Bronzezeit zugeordnet werden.
2. Pflugschar aus massivem Hirsch- (oder Elchgeweih?). Gehört der Bronzezeit an, ohne genau angeben zu können, zu welcher Periode; wahrscheinlicher könnte sie der späten Bronzezeit zugeordnet werden.

MEDGIDIA, Ort „Cocoașe“ (Kr. Constanța).

Von den Grabbeigaben eines völlig zerstörten, wahrscheinlich Hügelgrabes, wurden mehrere Gegenstände geborgen. Wegen des zufälligen Charakters des Fundes und der Bergungsart der Gegenstände ist es nicht sicher, daß alle aus einem einzigen archäologischen Komplex stammen.

1. Unverziertes Napfgefäß.
2. Keramikgefäß von kleinen Ausmaßen, sehr fein mit einem „Kamm“ verziert. Die Verzierung besteht aus zwei parallel auf den Hals des Gefäßes aufgetragenen Linien und einer dritten Linie, die sich auf der Schulter befindet. Von dieser beginnen schräg über den Körper mehrere abwechselnde Bänder, manche davon verziert, andere nicht, die in einem Winkel angeordnet sind (registerweise, mit der Spitze nach oben und nach unten).
3. Bruchstück einer Feuersteinklinge (?), die entweder eine Säge, oder, wahrscheinlicher, ein ein wenig gebogenes Messer darstellt.
4. Zylindrisches Tonstück (Spinnwirtel oder Perle).

5. Dreieckige Feuersteinfeilspitze mit gerader Basis.
6. Dreieckige Feuersteinfeilspitze mit vertiefter Basis.
7. Bronzefeilspitze mit plattem, dreieckigem Körper.
8. Kegelstumpfförmige Spitze eines miniaturalen Stücks aus Granit.
9. Natürliche, siliziumhaltige Konkretion vom Typ Feuerstein (Kalcedonium).

Die kulturelle und chronologische Einordnung des Grabes ist schwierig. Das geborgene archäologische Material deutet auf eine Zugehörigkeit des Grabes in die frühe Bronzezeit, entweder zur Iamanja-Kultur – Bugeac-Variante, oder zur Katakomben-Kultur.

NEGURENI, (Gem. Băneasa, Kr. Constanța).

Aus Diorit gearbeitetes Beil von großen Ausmaßen. Das Stück ist aus der Kategorie der Kampfbeile – oder Symbol der Macht – mit Analogien auf weiten Gebieten. Das Beil kann, mit einiger Zurückhaltung, der frühen Bronzezeit zugeordnet werden.

LISTE DER ABBILDUNGEN

Abb. 1 – Gefäße aus dem Grab von Medgidia „Cocoșe“.

Abb. 2 – Beigaben aus dem Grab von Medgidia „Cocoșe“.

Abb. 3 – Das Beil von Negureni.

Abb. 4 – 1. Kampfbeil; 2. Pflugschar aus Horn (beide von Cheia „Chirișlic“).